

ВІЛЬНЕ ВОЛОДІННЯ ДЕРЖАВНОЮ МОВОЮ ЯК КВАЛІФІКАЦІЙНА ВИМОГА ДО ПОМІЧНИКА СУДДІ

Михайлов Олександр Миколайович

*асистент кафедри адміністративного і фінансового права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Передбачена п. 12 рішення Ради суддів України «Про затвердження Положення про помічника судді суду загальної юрисдикції» від 25 березня 2011 (Далі – Положення про помічника судді) можливість керівника апарату відмовити судді в задоволенні подання про призначення на посаду помічника судді у випадку, коли претендент не відповідає вимогам, установленим ч. 2 ст. 151 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (Далі – Закон), ст. 12 Закону України «Про державну службу» та п. 6 цього Положення, може стати точкою спротиву інтересів керівника апарату суду, який несе персональну відповідальність за належне організаційне забезпечення суду, суддів та судового процесу (ч. 2 ст. 149 Закону) й інтересів судді, який, за умови постійного зростаючого навантаження, самостійно здійснює добір собі помічника (ч. 4 ст. 151 Закону). Якщо керівник апарату суду із суддею розійдуться в уявленні щодо якості, рівня володіння державною мовою кандидатом на посаду помічника судді, керівник апарату суду може відмовити судді у задоволенні подання про призначення на посаду помічника судді, тим самим позбавивши такого суддю «правої руки» [13].

По суті окресленої проблеми слід зазначити, що законодавство України у редакції ч. 2 ст. 40, ч. 2 ст. 49 Закону України «Про судоустрій» від 7 лютого 2002 року № 3018-III, п. 14. Типової посадової інструкції помічника судді місцевого загального суду, що була затверджена наказом ДСА України «Про затвердження Типових посадових інструкцій працівників апарату місцевого загального суду» від 20 липня 2005 року № 86 на відміну від ч. 2 ст. 151 Закону, п. 6 Положення про помічника судді, ніколи не передбачало вільне володіння державною мовою як кваліфікаційну вимогу до помічника судді.

помічники суддів прикріплюються для кадрового та фінансового обслуговування до апарату відповідного суду, на них поширюється дія Закону України «Про державну службу» (ч. 2 ст. 151 Закону); помічник судді – це посадова особа, яка перебуває на державній службі (п. 2 Положення про помічника судді), при цьому, Закон України «Про державну службу» не визначає, ані державну мову, як обов'язковий критерій, ані вільне володіння державною мовою, як оціночне поняття обов'язкового критерію вступу на посаду державного службовця.

На відміну від базового, першого – четвертого сертифікаційних рівнів Державного освітнього стандарту з російської мови як іноземної, що затверджений Президією Ради Навчально-методичного об'єднання вузів Російської Федерації по педагогічній освіті Міністерства загальної та професійної освіти Російської Федерації (протокол від 14 квітня 1998 року № 192/522) [6], Україна такого стандарту не має.

Освітній стандарт з навчального предмета чи галузі знань – це характеристика базового змісту освітньої галузі і система вимог, що визначають обов'язковий для досягнення кожним студентом рівень його засвоєння [7]. Державний стандарт з української мови як іноземної має бути єдиним, універсальним, багаторівневим. Окрім переліку основних умінь та навичок, потрібних у користуванні українською мовою для різних потреб, стандарт мусить містити опис засобів та методів для визначення рівня володіння українською мовою [10].

Згідно із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти існує шість рівнів володіння мовою, які були розроблені Асоціацією Мовних Експертів ALTE (The Association of Language Testers in Europe): інтродуктивний (Breakthrough або A1), середній (Waystage або A2), рубіжний (Threshold або B1), просунутий (Vantage або B2), автономний (Effective Operational Proficiency або C1) і компетентний (Mastery або C2). Вони охоплюють проміжок від базового до практично бездоганного рівня володіння мовою. На них орієнтовані навчальні посібники з будь-якої європейської мови, довідники, словники, тести [9, с. 24].

Викладачами Львівського національного університету імені Івана Франка підготовлений проект Державного стандарту з української мови як іноземної, відповідно до якого запропоновані наступні рівні володіння українською мовою як іноземною: елементарний (УМІ-1), основний (УМІ-2), рубіжний (УМІ-3), високий (УМІ-4), вищий (УМІ-5), найвищий (УМІ-6) [11, с. 10-14].

Зазначене вище свідчить, що в умовах постійно зростаючого навантаження на суддю, із метою збільшення коефіцієнту корисної дії допомоги помічником судді своєму патрону, законодавець обрав вектор підвищення кваліфікаційних вимог у частині зобов'язання кандидата на посаду помічника судді вільно володіти державною мовою, однак належного нормативно-правового регулювання питань засобів та методів визначення рівня володіння державною мовою не забезпечив.

Використана література:

1. Закон України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 року № 3723-XII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України // Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3723-12>
2. Закон України «Про судоустрій» від 7 лютого 2002 року № 3018-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України // Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3018-14>
3. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України // Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2453-17>
4. Наказ Державної судової адміністрації України «Про затвердження Типових посадових інструкцій працівників апарату місцевого загального суду» від 20 липня 2005 року № 86 [Електронний ресурс] / Професійна юридична система Mega-Hau // Офіційний сайт розробленої приватним акціонерним товариством «Інформтехнологія» інноваційної правової системи під торговельною маркою HaU®. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.11781.0>
5. Наказ Державної судової адміністрації України «Про затвердження Положення про службу судових розпорядників та організацію її діяльності» від 14 липня 2011 року № 112 [Електронний ресурс] / Професійна юридична система Mega-Hau // Офіційний сайт розробленої приватним акціонерним товариством «Інформтехнологія» інноваційної правової системи під торговельною маркою HaU®. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0112750-11>
6. Государственный образовательный стандарт по русскому языку как иностранному. Второй уровень. Общее владение / Иванова Т.А. и др. – М. – СПб. «Златоуст», 1999. – 40 с.
7. Державний освітній стандарт з іноземної мови (загальна середня освіта. V-IX класи). Проект / За ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 1998. – 32 с.
8. Добровольский В.И. Актуальные вопросы арбитражного законодательства. О чем молчит Арбитражный процессуальный кодекс Российской Федерации. – М.: Волтерс Клувер, 2010. – 312 с.
9. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ Наук. ред. укр. видання д.пед.н., проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с. [Електронний ресурс] / Київський національний університет імені Тараса Шевченка / Інтернет-сторінка. – Режим доступу: <http://www.univ.kiev.ua/ua/resources/tests4/>
10. Лукашенко А. Встановлення шкали рівнів володіння українською мовою як необхідний етап розробки Сертифікації рівнів володіння українською мовою [Електронний ресурс] / Науково-дослідний інститут українознавства // Електронне наукове фахове видання. – Режим доступу: <http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext.html?id=863>
11. Мазурик Д. Державний стандарт з української мови як іноземної (від теорії до практики) // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2010. – № 5. – С. 10 – 14.
12. Стенограма парламентських слухань з питань здійснення судово-правової реформи в Україні від 16 березня 2005 року, м. Київ [Електронний ресурс] / Верховна Рада України // Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua/~k_prav_pol/pravo.php?a=sudova